

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
יצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשו

ערב שבת-קודש
פרשת משפטים
כ"ה בשבט ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

אם הדלת גבוה ביותר – קובעה נגד כתפיו¹⁰.

הרב לוי יצחק ראסקין, דומו"צ קהילת ליובאוויטש, לונדון

השקעות כהלכה

בקשר להערתו של ר' איתן שי' אחיטוב ב'התקשרות' גיליון תש"ה, שאי-רכישת מניות של חברה המחללת שבת, למשל, איננה משפיעה על החברה. העירנו הכלכלן פרופ' משה שי' יוסטמן, כי אם קבוצה כלשהי (לא בודדים, אלא כמות מאסיבית של אנשים, ובפרט אם עושים זאת בפרסום וב'רעש') נמנעת מלרכוש מניות של חברה מסוימת, אין זה פועל ישירות על החברה עצמה, אבל בעלי המניות ירגישו את ירידת-ערך מניותיהם, והם יכולים ללחוץ על מנהלי החברה ולשנות את החלטותיהם, כפי שנהוג (ומצליח!) בעולם בקשר להברות הפוגעות באיכות הסביבה.

10) ייתכן מאד שבאותה התקופה טרם שמע הרבי על הוראת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע בנדו"ד. ועדיין הדבר מוכרע – ראה ש"ך ניו"ד סו"ס רמב, ב'קצור הנהגת הוראות איסור והיתר' ס"ח).

כל מקום שדברי הראשונים כתובים על ספר והם מפורסמים, והפוסקים האחרונים חולקים עליהם, הולכים אחר האחרונים. אבל אם נמצא לפעמים תשובת גאון ולא עלה זכרונו על ספר, ונמצא אחרים חולקים עליו, אין צריך לפסוק כהאחרונים, שאפשר לא ידעו דברי הגאון, ואי הוי שמעי הוי הדרי בהו..

לאידך, ראה ספר השיחות תשמ"ז (ע' 310) ביחס למה שבדורות האחרונים גילו מהדורות מאוחרות של הרמב"ם, והבית יוסף יסד פסקיו על המהדורות המוקדמות וכנראה שלא ידע על המהדורות המאוחרות, שאעפ"כ אין לשנות פסק ההלכה למעשה, כי הבית-יוסף פסק כפי שפסק אחרי שכן הבין והסיק בשכלו הוא. וילע"ע בנדו"ד איך להכריע למעשה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בשבט ה'תשס"ח – ב' באדר ראשון ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ה בשבט	ה' פרק אדומה פרק ה-ז.	ה' קרבן פסח. בפרקים אלו. פרק ח.	מ"ע קיג.
ש"ק	כ"ו בשבט	פרק ח-י.	פרק ט.	מ"ע קח.
א'	כ"ז בשבט	פרק יא-יג.	פרק י.	מ"ע קח.
ב'	כ"ח בשבט	פרק יד-טו. ה' טומאת צרעת.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' חגיגה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קח. קא.
ג'	כ"ט בשבט	פרק ב-ד.	פרק ב.	מל"ת שח. שז.
ד'	ל' בשבט	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע קיב.
ה'	א' באדר-ראשון	פרק ח-י.	ה' בכורות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קי.
ו'	ב' באדר-ראשון	פרק יא-יג.	פרק ב.	מ"ע קיא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ה בשבט	4:34	5:21	5:43	6:42	9:13	11:54	12:24	5:12.8	5:38
ש"ק, כ"ו בשבט	4:33	5:21	5:42	6:41	9:13	11:54	12:24	5:13.7	5:39
א', כ"ז בשבט	4:33	5:20	5:42	6:40	9:12	11:55	12:25	5:14.7	5:40
ב', כ"ח בשבט	4:32	5:20	5:41	6:39	9:12	11:55	12:25	5:15.6	5:41
ג', כ"ט בשבט	4:32	5:19	5:41	6:39	9:12	11:55	12:25	5:16.5	5:42
ד', ל' בשבט	4:31	5:18	5:40	6:38	9:12	11:55	12:25	5:17.4	5:42
ה', א' באדר-א	4:26	5:13	5:34	6:31	9:08	11:55	12:25	5:24.5	5:48
ו', ב' באדר-א	4:25	5:12	5:33	6:31	9:08	11:55	12:25	5:25.4	5:48

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
משפטים	4:37	5:52	4:52	5:53	4:41	5:51	4:55	5:54
תרומה	4:43	5:58	4:58	5:59	4:48	5:57	5:01	6:00

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

שליט"א, בחלק 'מנהגי שבת' סעיף יח. שם במ"מ מציין מספר מקורות למנהג שכן עונים אז כ"ה וב"ש, וכינייהם: 'שמש ומגן' להגר"ש משאש זצ"ל ח"ב סי' לד. קיצור שו"ע להגר"ב טולידאנו עמ' רמט, שו"ת יחיה דעת להגר"י חזן ח"א סי' יג, ועוד.

ב. שם בהערה 4, נשאר הרב למברג בצריך-עיון להבין דברי אדמו"ר הזקן שפסק שיש דין הפסק באמירת 'יראו עינינו' וכן 'ושמרו' בין 'השכיבנו' לשמונה-עשרה, ולאידך גיסא פסק בשולחן-ערוך שלו (סי' רפא ס"ב) שאפשר להרבות ולהוסיף בזמירות [=ההוספות בתפילה לכבוד] שבת, בפסוקי דזמרה ובברכות קריאת-שמע.

לכאורה, על-פי העיקרון המובא במכתב הרב למברג, שכל גדר הפסקה שייך רק כשעוסקים בעניין אחד ומפסיקין בו לעניין אחר, אבל כאשר ההפסק הוא באותו עניין, הרי הוא חלק מסדר התפילה ואין זו הפסקה - ממילא מובן שאין קושיא מ'ושמרו', שכן אין קשר בינו לבין 'השכיבנו': ב'השכיבנו' הנושא הוא שלום לישראל, וב'ושמרו' הנושא הוא שבת. כמו-כן אין קשר בין 'יראו עינינו' ל'השכיבנו', שכן ב'יראו עינינו' הנושא הוא גאולת ישראל ומלכות ה', ואילו ב'השכיבנו' הנושא הוא השלום, כנ"ל.

הרב יוסף כהן, רמלה

מזווה בפתח גבוה

ב'התקשרות' (גליון תשרי) מצוטט מאמרי (שם גליון תמ) בבירור הוראת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע - לקבוע בשליש העליון גם בפתח גבוה, ולא כנגד הכתף. ושם נתבררו דיעות הפוסקים בזה.

אך לאחרונה ראיתי כתוב בחוברת 'מזווה' באנגלית⁷, שבפתח גבוה ביותר קובעים המזווה בגובה הכתף.

ועוד ועיקר: לאחרונה⁸ הופיעו קטעים של טיטוא מ'קצור שו"ע לנוער באנגלית⁹ שערך ר' ניסן מינדל ע"ה בשנת תש"ו, וכ"ק אדמו"ר זי"ע הגיהו לרוב. ושם בדיני מזווה מופיע הגהת כ"ק:

הדעות האחרות הידועות לנו:

(א) האשל אברהם מבוטשאט (בס'ל תצד) מלמד זכות שבדיעבד אין זה הפסק כיוון שהשומע "אינו כעונה ממש". המשנה ברורה (סי' קכד ס"ק כב) פסק שיצא בדיעבד, וכ"פ בשו"ת יחיה דעת להגר"ע יוסף (ח"ד סי' ט).

(ב) השערי תשובה (סי' ריג סוף ס"ק ג) כתב בשם הברכי יוסף שם, שהעונה ב"ה וב"ש אין למחות בידו, וכן בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' נא) הביא שבבית המדרש של החתם סופר היו עונים זאת, והחת"ס לא מיחה בידם (וראה ע"ז בשדי חמד, אסיפת דינים, מערכת ה אות ט. בהוצאת קה"ת ח"ה עמ' 1965).

(ג) הברכ"י הנ"ל ועוד פוסקים הביאו ממשע רוקח (על הרמב"ם פ"א מהל' ברכות) שהצריך לענות זאת. כן בס' לב חיים (סי' קט) העיד בשם זקנו הגאון בעל חקרי לב שהיה עונה זאת, וכדעות שהביא הרב כהן.

(ד) מאידך יש פוסקים שגם בדיעבד לא יצא ידי חובתו אם הפסיק בב"ה וב"ש (שו"ת אגרות משה או"ח ח"ב סו"ס צח).
 (7) מהרב אוריאל צימער ז"ל, הוצאת מל"ח/קה"ת נ.י. תשי"ז (ע' 13). ויש לשער שהחובת עברה ידיו הק' של כ"ק אדמו"ר זי"ע לפני הבאתה לדפוס.

(8) 'תשורה' מבר'מצוה של מ.מ. דייטש - א' תמוז תשס"ז.

(9) מסתבר שישד חיבורו על הקיצור שו"ע. ומובנת איפוא השמטת דין קביעת המזווה כנגד הכתף בפתח גבוה - כי הקיצור שו"ע (סי' יא ס"ה), כמו המחבר בשו"ע לפניו, סתם ולא הזכיר הוראה זו. ורק המסגרת השלחן (שם סק"ד) הוא שמביאו.

הירידה לאחר מתן תורה היא לצורך התיקון ועבודת הבירורים

מדוע בחרה התורה להתחיל בדן עבד עברי שנמכר בגנבתו, כאשר עדיין לא נאמר דין תשלומין בגנב?! • הירידה לאחר מתן תורה אפשר מצב של עבד עברי, שחושב ש'אדם העליון' לא רואהו וגונב • התיקון הוא "שש שנים יעבוד" - עבודת הבירורים ועלייתם למעלה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והוא עניין ההרגש ד"אין עוד מלכודו" (ולכן, ברשימת השיחה בעניין זה¹ לא נזכר סיום הכתוב "אלקי כסף ואלקי זהב", כמו שנתבאר לעיל בארוכה).

ולאחרי זה בא הציווי "מזבח אדמה תעשה לי זבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך גו"² - זבחת עניני העליות והשלימות הנעשים על ידי תורה ומצות³, דאף שהם מציאות דקדושה (שהרי אי אפשר שמענייני תורה ומצות יהיה מציאות דלעומת זה, אלא מציאות דקדושה), מכל-מקום, גם במציאות דקדושה צריך להיות עניין הזכיחה והביטול.

ושני ציוויים אלו ("לא תעשון אתי גו"⁴ ו"מזבח אדמה תעשה לי גו"⁵) הם כללות עניני העבודה שלאחרי מתן תורה (לא העניין דמתן תורה מלמעלה למטה, אלא עבודת הנבאים מלמטה למעלה), שעל ידה דווקא נשלמת הכוונה, ועל זה

א. לאחר מתן תורה שענינו הוא המשכה מלמעלה למטה (כמודגש בלשון¹ "נותן התורה", בדרך מתנה, ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"², כלומר שהנתינה אינה לפי כוח וערך המקבל אלא לפי כוח הנותן) - התחיל עניין העבודה מלמטה למעלה, שזוהי התכלית שתהיה עבודה מצד המטה, ואז התחילו הציוויים שנאמרו לאחר מתן תורה, שהם ציוויים בנוגע לאופן הנהגת הנבאים.

ובפרטיות³: הציווי הראשון שלאחר מתן תורה הוא - "לא תעשון אתי גו"⁴, וכמדובר בהתוודות יו"ד שבט⁵, שכיוון שהעדר קודם ליש וריקבון קודם לצמיחה, לכן הציווי הראשון הוא עניין של שלילה והעדר,

(1) נוסח ברכות התורה.
 (2) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.
 (3) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר דאשתקד בתחלתה (ת"מ חכ"ז ע' 382 ואילך).
 (4) יתרו, כ.כ.
 (5) שיחת מוצש"פ פ' בשלח, י"א שבט סמ"ח ואילך (לעיל ע' 88 ואילך).

(6) ואתחנן ד, לה.
 (7) סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך.
 (8) יתרו שם, כא.

אגב, על המצבה של הרב שוסטרמן² חרות שקרא בתורה "קרוב לתשעה ושלשים שנה". ולגופו של עניין:

א. הרב שוסטרמן ז"ל היה מרדק גדול - ואין לדחותו במחיידי.
 ב. הרב יוחנן גורדון ז"ל היה מחזיק בשעת קריאת התורה חומש מדוייק ומאזין לכל מלה, וכידוע הרב גורדון היה בעל מרדק, ובאותו החומש כתוב 'לבד' בקמץ על-פי המסורה.
 ג. שמעתי מהרה"ח ר' ישראל יוסף שי' זלמנוב (בן הרה"ח ר' שמואל ז"ל) שגם לפני כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע קראו 'לבד' בקמץ. על-כן אין לבטל את כל הנ"ל ולומר שהוא בטעות. ויש שקלא-יטריא בספרי מסורה אודות הנוסחאות השונות בזה (מס' מנחת כליל ומכלל יופי מובא שצ"ל בקמץ).

ליל ניטל

בגיליון פרשת בא (תש"ג), עמ' 15, רציני להעיר:

עונה בליל ניטל: בעניין זה נכתב שם: "מענה הרבי על זה לפועל בשלילה גם בליל טבילה, שערי הלכה ומנהג ח"ד עמ' קלב". הנה (פתח שם בשאלה "כשמותר³ קודם חצות לילה") באות א' שם שולל איסור בליל טבילה, כלשון המשנת חסידים "אין אסור בה אלא בליל תשעה באב ויום הכיפורים". ובאות ג' מביא מספר דרכי חיים ושלום' סימן תתכ"ה, שהביא בשם הרה"צ כו' ממנוקאטש לאסור אחר חצות, ומעיר הרבי "אבל לא שמעתי בזה הוראה, וצ"ע יסוד הדברים להחמיר אחר חצות". ומגמק זאת משום "שיעלה במחשבתו עניין הניטל, וזהו גריעותא כמוכון, אפילו כשחושב בשלילת הדבר. ואולי זהו גם-כן טעם הנ"ל⁴. אבל [זהו רק הסבר בדברי הרב ממנוקאטש, ולא ברור כלל אם זו גם דעת הרבי. והעיקר:] בספר דרכי חיים ושלום עצמו בפנים מוכיח הכותב, שהרב ממנוקאטש בעצמו אינו אוסר בליל טבילה אחר חצות [לאותן שאין חוששות וטובלות בלילה ההוא, כמוכון]. ומהיכא יתני להבין⁵ שהרבי פסק להחמיר יותר מזה.

הרב שלום דובער חייקין, רב קהילת חב"ד-ליובאוויטש, קליבלנד, אוהיו

'ברוך הוא וברוך שמו' / 'יראו עינינו'

א. ב'התקשרות', גיליון תש"ב לפ' וארא, במכתב הרב למברג שליט"א, הערה 5, נאמר בפשטות שאין לענות ברוך-הוא וברוך-שמו בכרכה שיוצאים בה ידי חובה. יש ליידיע את הקוראים שנושא זה שנוי בהבדלי מנהגים⁶, כמפורט בספר 'נתיבות המערב' להרב ביטון

(2) צילומה נדפס בספרו 'למען ידעו... בניס יוולדו' (כפר ח"ד, תשנ"ז) עמ' 174. וראה שם עמ' 136.
 (3) אולי הכוונה ע"ד האמור במג"א סי' רמ ס"ק כ, כפסקי תשובות שם הערות 148 ו-151, ובשערי הלכה ומנהג שם באמצע עמ' קלא.
 (4) ולפי טעם זה צריך היה להימנע גם בליל טבילה אחר חצות, כמו כמה דעות שהביא בס' נטעי גבריאל הל' חנוכה (תח"י מהדורת תש"ס) מנהגי ניטל פ"ה ס"ג, מהחתם סופר באגרות סופרים ח"ב מכתב ב' ולקוטי תשובות ח"ז סי' לא, שבזמנו נהגו לסגור את בית הטבילה אך החתם סופר עצמו שלל זאת. וכן הביא שם משו"ת באר משה ח"ד סי' סט שתלמידי הבעש"ט לא היו מניחין נשותיהם לטבול אז. ועוד גדולים וספרים שהביא בפסקי תשובות שם הערות 80-81.
 (5) בפסקי תשובות שם הערה 82, הבין דעת הרבי במכתב זה להקל בליל טבילה אחר חצות (כמנהג גדולי ההוראה שהביא שם). מאידך בס' נטעי גבריאל שם הערה ה, הבין במכתב זה להחמיר גם אחר חצות (כנראה מדבריו לפני זה - גם בליל טבילה).
 (6) הערת המערכת:

בדרך כלל אנו מזכירים בהתקשרות רק את דעת אדמו"ר הזקן, אלא שלשם הבנה וכו' מזכירים גם דעות הסבורות אחרת. בענייננו, אסר אדמו"ר הזקן (סי' קכד ס"ב) לומר ב"ה וב"ש בשמיעת ברכה שיוצא בה, ואף נסתפק אם יצא בדיעבד. וא"כ, יש לשמוע שוב את הברכה, אבל אין לברך שוב משום שספק ברכות להקל.

לבישת הבגדים / מסורה ומנהג / בעניין ניטל / הפסק בתפילה / מזוזה בפתח גבוה / השקעות

סדר לבישת הבגדים

זה זמן שראיתי את הנכתב מעניין סדר לבישת הבגדים:

היסוד שדנו עליו הוא - שיחת ש"פ פקודי-שקלים תשמ"א (הנחת הת' לבתי מוגה סל"ט). תוכן השיחה הובא בליקוטי שיחות חלק כ"ו פרשת פקודי שיחה ג', שיחה בעניין לבישת בגדי כהונה, ומה שכתוב בהנחה הבלתי מוגהת "שכך רואה ה'בן חמש' מעשים בכל יום - שמקדימים את לבישת המכנסיים, כדין בגדי כהונה" הושמט מהליקוט. לעניות דעתי, הניסיון להוציא מזה הוראה למעשה לאחר שהוגה על ידי הרבי - אינו ראוי.

ויתרה מזה: כפי הנראה טעו ברואה, כי מן המדובר שם נראה שדנו בכתונת ארוכה שלובשים אותה על-גבי המכנסים (על-דרך 'כתונת פסים' דיוסף - ראה לקוטי שיחות שם אות ג' שכתב כן להדיא), מה שאין כן הכתונת שלנו (=חולצה) לובשים אותה בדרך כלל בתוך המכנסיים, ועל כן יש להקדים לבישתה כמנהג החסידים המובא ב'מאסף לכלל המחנות' [לשקו"ט שם צויין גם בלקוטי שיחות הנ"ל עמ' 289 הערה 14].

הרב שניאור זלמן פרקש - שליח בארגנטנה

מסורה ומנהג

בגיליון 'התקשרות' דפרשת וארא (גיליון תש"ב) עמ' 14, כתב הרב ל. שי: "אני נזכר בהקשר זה בעובדת 'שתיקת' הרבי נשיא הדור, בשומעו למשך 30 [?] שנה ויותר את קריאת הבעלי-קורא הרב שוסטרמן ז"ל בפרשת בוא 'לבד מטף' ויב, [לז] - ב"ת בקמץ, כפי שנדפס בסידורי חב"ד ועוד, אף שהניקוד הנכון והמקורי הוא 'לבד מטף' - ב"ת בפתח"י. ע"כ.

הערות המערכת

1) ולהעיר מהרמ"א סי' קמב ס"א שכתב בכיו"ב "אין מחזירין אותו, אבל גוערין בו". וראה שם בדרכי משה הארוך.

האמצעי¹⁸ ש"אפילו בהמות וחיות יכירו את בוראם".

ווכבר היה לעולמים מעין זה, כידוע הסיפור¹⁹ אודות הבעל-שם-טוב, שהתפלל בשדה, והעזים נעמדו על רגליהם כו', כיוון שתפילתו חדרה גם בהם ("עס האָט זיי דערנומען"), עד שנתבטלו ממהותם: "זיי זיינען געוואָרן אויס ציגן".

וכיצד נעשה גילוי זה - על ידי הקדמת העבודה ב"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", המשכת עניין "לפניהם" (פנימיות אין סוף) גם למטה, עד למדרגת חיות ובהמות ("מלפנו מבהמות ארץ"), ועל ידי העבודה ד"כי תקנה עבד עברי" (כפי שיתבאר לקמן) במשך התקופה ד"שש שנים יעבוד", דקאי על "שית אלפי שנין"²⁰.

וזהו ביאור כללות המשך העניינים בפרשיות אלו: תחלה - עניין מתן תורה, המשכה מלמעלה למטה; לאחר זה - תכלית הכוונה - העבודה מלמטה למעלה, החל מעניין המצוות: "לא תעשון אתי גו" ו"מזבח אדמה תעשה לי גו", ועד לעניין התורה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שעל ידי זה נעשה עניין הייחוד ועד לייחוד של המטה ביותר; ולאחרי זה ועל ידי זה באים לידי הגילוי ד"וראו כל בשר גו" - "ובשביעית גו".

ד. על-פי זה יש לבאר גם כן הטעם שהדין הראשון בפרשת משפטים הוא "כי תקנה עבד עברי גו" - שלכאורה אינו מובן²¹:

א) "כי תקנה עבד עברי גו" - קאי בעבד שמכרוהו בית-דין בגניבתו²². ולכאורה: הרי עדיין לא נאמר עצם דין התשלומין בגנב (דאף שבעשרת הדברות נאמר²³ "לא תגנוב", הרי לא נזכר שם דין

- על עבודת הקרבנות, שהיא המצוה הראשונה שלאחרי מתן תורה - נאמר⁹ "ריח ניהוח", "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"¹⁰.

ב. ולאחרי שני ציוויים אלו מתחיל בפרשתנו - "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם":

"משפטים" - הוא עניין התורה, שהיא למעלה מעניין המצוות, כי, "אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹¹, ועל זה נאמר "אשר תשים לפניהם", דקאי על פנימיות אין-סוף (כמבואר בתורה אור¹²), שמצד עניין הפנימיות אין מקום להתחלקות, אלא "כולא חד".

והעניין בזה:

מצוות - הם "אברים דמלכא"¹³, ובחינת מרכבה, בדוגמת מרכבה שהיא בטלה לרוכב ואין לה רצון ותענוג משלה כלל, אבל אף-על-פי-כן הרי זה רק מרכבה ולא הרוכב, שאינה מיוחדת עם הרוכב; ולמעלה מזה הוא עניין התורה, שנוסף על מעלתה בעניין המצוות גופא, שרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים¹³, ואילו התורה היא בחינת המוח שלמעלה משאר האברים, ישנה גם המעלה מצד התורה עצמה, שלמעלה מעניין המצוות והאברים - ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד" ("ולא אברין דמלכא לחוד כפיקודין"¹⁴).

ג. וממשיך בכתוב¹⁵, "כי תקנה עבד עברי גו" ובשביעית יצא לחפשי חנם":

"ובשביעית" - קאי (בכלל) על אלף השביעי¹⁶, כללות הגילוי לעתיד, שאז יקוים היעוד¹⁷ ד"ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר גו", וכפירוש אדמו"ר

9) ויקרא א, ט. פינחס כח, ח.

10) תו"ב ופרש"י ויקרא שם. ספרי ופרש"י פינחס שם.

11) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (בא, ב). תכ"ב (סד, א). ועוד.

12) פירשתנו עה, ג.

13) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא שם.

14) תניא שם (כח, סע"ב).

15) פירשתנו כא, ב.

16) ראה תו"א פירשתנו עו, א.

17) ישעי' מ, ה.

18) תו"ח תולדות טז וקנוז, א. בשלח רפ, א (בהוצאה החדשה - ח"א קצה, ד). תצוה תעה, ב. תפב, א (שם - ח"ב שכה, ב. שכט, ב). מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' רסט. נ"ך ע' שפא. ועוד.

19) ראה תור שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות שסנ"א. וש"ב.

20) ר"ה לא, א. וש"נ. וראה תו"א שם.

21) ראה גם תו"מ סה"מ אדר ע' יח. וש"נ.

22) מכילתא ופרש"י עה"פ.

23) יתרו כ, ג.

נא ישראל..."; "הש"ן מקריא: "יאמר נא ישראל..."; והצניבור עונים בקול (והש"ן עמהם בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא בית אהרון..."; "הש"ן מקריא: "יאמרו נא בית אהרון..."; והצניבור עונים בקול (והש"ן עמהם בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; "הש"ן מקריא: "יאמרו נא יראי ה'..."; והצניבור עונים בקול (והש"ן עמהם בנחת): "הודו...".

"ואברהם זקן... זכדיה... ג' פעמים. קדיש תתקבל. שירי-שליום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון, יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנן-תם²², קריאת שמע. פרשיות: קדש, והיה כי יביאך. שש זכירות. חליצת התפילין. הש"ן יאמר מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש), חצי קדיש, מוסף.

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון²³ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחריה פרשת תצווה²⁴, שבפרשיות אלו²⁵ נתבאר כל פרטי הציוויים דמעשה

למנהגנו, גם היחיד אומר עניית אלו, דלא כערך-השולחן שם (ט"ו). ובפרט ש"מנהג ישראל שעונים 'הודו' ו'אנא' באופן של 'רעש' ו'שטורעם'" - 'התועודיות' תש"ו ח"ב עמ' 146. ומצווה לפרסם.

22 בס' 'אות חיים ושלוש' (ס'י כה ס"ק כ) להרה"צ וכו' ממונקאטש כתב, דמנהג רבים וכן שלמים שראו בסידור הארז"ל שלא להניח תפילין אחר מוסף, וכשאין הצניבור ממתניין להם [דבר שכיח למתפללים בבי"ב מנוסח אחר, וייתכן אפילו למאחרים בבי"ב חב"ד], נהגו להניח לפני מוסף ולבטל עי"ז תפילת מוסף בצניבור, וזוה בוודאי לא אריך למעבד הכי, לבטל תפילה בצניבור בשביל ספיקא אולי יצא הדבר מפי מהרח"ו, ולהניח את הודאי הוא דברי הרמ"ע מפאנו" (שמתיר, כפי שמביא דון בזה שם). והנה אף שבהוספות לשו"ע אדה"ז (מהדורת קה"ת הישנה, חלק ג' עמ' 1310 הע' 7) הובא, שבדיעבד אם לא הניחן קודם מוסף - יניחם אח"כ, צ"ע אם גם למנהגנו יש לנהוג לכתחילה כהוראתו בזה ו'להפך' הצניבורות".

23 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252, וכן ההערות 27-22 דלהלן [להוציא המוסטק בחצאי ריבוע]. וראה הערה 86 שם.

24 וכן בהתחלת פרשת תשא - הציווי דעשיית כיור וכונו, ומעשה הקטורת.

25 משא"כ בפרשיות ויקהל-פקודי - שחזור ונשנה בנוגע להעשייה בפועל.

המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' - כדאי ונכון ביותר שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"מ, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה²⁶ (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים²⁷ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"²⁸.

ומה טוב - לתרגם (על-כל-פנים חלק מפירושים אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" - גם עבור אלו שלעת-עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם.

ומהמעלות שבוה: א) 'לחיות עם הזמן' - להוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע. ב) ועוד ועיקר - שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש ממהרת ומזרזת עוד יותר את בניין בית-המקדש השלישי - לא רק "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"²⁹, אלא בניין הבית בפועל ממש.

יום חמישי

א' באדר-ראשון, ב' דראש-חודש

דיני ומנהגי ראש-חודש, כנ"ל.

26 נוסף על פירוש רש"י, פשוטו של מקרא - גם הלימוד על-דרך הדרש וכו'.

27 כמו 'תורה תמימה', 'תורה שלימה' וכיוצא בהם.

[ברור מכל השיחה שהכוונה רק לנושאים הללו (ורק באותם ימים שהם מופיעים בשיעורי חת"מ), ולא לשאר העניינים שבפרשיות אלו.

וצ"ע אם נכללים בזה גם המאמרים שאינם דנים בעשיית המשכן אלא בפעולתו (הקרבת קרבנות, קטורת וכו'), עיין בגמ' שבת ע"ב, "ונקט אופה" ובפירוש"י שם, דמשמע לכאורה שמה שקשור בפעולת המשכן, כמו אפיית לחם הפנים, אינו נכלל בל"ט מלאכות שבת הנלמדות מ'מלאכת המשכן'. מאידך, נאמר לגבי מלאכת הוצאה במשנה (צו, סע"א): "שכן היתה עבודת הלויים", בהובלת הקרשים. ואולי גם זה נכלל בבנייה. דיון בנושא מופיע בפתיחת ס' אגלי טל, וע"ע].

28 רש"י ר"פ משפטים.

29 מדרש-תנחומא פ' צו אות י [ובעניין פרשיות אלו במיוחד, ציינו למאור ושמש ר"פ פקודי].

התשלומין), והדין ש"אם אין לו ונמכר בגניבתו"²⁴, ואם כן, למה מתחיל הכתוב לבאר את אופן המכירה - הרי זה סדר הפוך?!

ב) ישנו הכלל "אתחולי כפורענותא לא מתחלינן"²⁵, ואילו כאן מתחיל הכתוב מיד בעניין של פורענות: לכל לראש - מדובר אודות גנב, ונוסף לזה, הרי הוא גם עני שאין לו מה לשלם, ועד כדי כך שאינו מוצא מי שילוה לו את הכסף כדי

לשלם, כדי שלא יוצרכו למוכרו לעבד?

ג) "אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג"²⁶, "בזמן שישאל שרויין על אדמתו"²⁷, ולכן ישנם חילוקי דיעות²⁸ אם היה נוהג בזמן בית שני (ועל דרך זה במדבר). ואם כן, אינו מוכן: מדוע פותח הכתוב בעניין שאינו נוהג לדורות, ולא בעניין הנוהג לדורות?

ה. ויובן בהקדמת ביאור החילוק בין עבד כנעני לעבד עברי (כידוע שבעבדים בכלל ישנם ג' דרגות - עבד כנעני, עבד עברי ואמה העבריה):

עבד כנעני - "בהפקירא ניחא לי"²⁹, והיינו, שמצד עצמו היה עושה על מנת להכעיס, ומה שעובד את רבו הוא מצד יראת העונש בלבד. מה שאין כן עבד עברי - לא שייך אצלו ענין "בהפקירא כו".

וכמבואר בדרושי חסידות³⁰, שבבחינת עבד עברי לא שייך עניין פריקת עול, אלא בחינת גניבה בלבד,

24 פרשתנו כב, ב.

25 ב"ב יד, ב. ושי"ג.

26 גיטין סה, א. ושי"ג.

27 חינוך מצוה מב.

28 ראה אנציק' תלמודית ערך יובל ס"ב (כרך כב ע' קבו

ואילך). ושי"ג.

29 גיטין יג, א. ושי"ג.

30 ראה דרך חיים (שער התפילה) פס"ו ואילך.

כדוגמת גנב שאומר "שלא יראני אדם"³¹ - אדם העליון, או נפש האלקית, כמאמר רז"ל³² "אתם קרויין אדם", דקאי על נפש האלוקית, אבל אילו היה יודע שבחינת אדם רואהו - לא היה חוטא, כיוון שאין בו חוצפה ופריקת עול.

וכמאמר רז"ל³³ "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", דהיינו השרוה שטות מכסה על האמת, ונרמה לו שאין רואים אותו. וזהו גם כן

ידוע הסיפור אודות הבעל-שם-טוב, שהתפלל

בשדה והעזים עמדו על רגליהם כו', כיוון

שתמילתו חדרה גם בהם עד שנתבטלו ממהותם

ביאור מאמר ר' יוחנן בן זכאי³⁴ "יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם... ולוואי, תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם".

וזהו שהכתוב מתחיל בדין עבד עברי - כי, מיד לאחרי מתן-תורה לא שייך מצב של "עבד כנעני" (פריקת עול), כי אם מצב של "עבד עברי" (גניבה) בלבד. והיינו, שמצד סילוק השכינה לאחרי מתן תורה, כמו שכתוב³⁵ "במשוך היובל גו'" (שהכוונה בזה היא בכדי שיהיה עניין העבודה מלמטה למעלה, שזהו התכלית (כנ"ל ס"א)) - עלול האדם לחשוב "שלא יראני אדם" (העליון).

האמת היא שגם עכשיו צריך להיות לימוד התורה כמו בשעת מתן תורה ממש, כמאמר רז"ל³⁶ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובוזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובוזיע", אבל מצד ההעלם נדמה לאדם שעכשיו אין זה כמו בשעת מתן תורה ממש, וממילא חסר אצלו עניין האימה והיראה כו', וזהו עניין הגניבה].

ולאחרי הירידה בבחינת עבד עברי, עלולה להיות

31 ל' חז"ל - ברכות כח, ב. וראה ב"ק עט, ב.

32 יבמות סא, רע"א. ושי"ג.

33 סוטה ג, א.

34 ברכות שם. הובא בתניא פמ"א (נג, סע"א).

35 יתרו יט, יג. וראה ת"מ חכ"ח ע' 79. ושי"ג.

36 ברכות כב, א. ושי"ג. וראה תו"א יתרו סו, ב. ובכ"מ.

מזאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת משפטים

כ"ו בשבט, מברכים החודש

"לימוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש"י (ביום ראשון עד 'שני', ביום שני עד 'שלישי' וכו'), אמירת תהילים בכל יום, סיום ספר תהילים בשבת מברכים - צריך לשמור זאת. זה נוגע לו, לבניו ולבני-הבנים"¹.

השכם בבוקר² - אמירת כל התהילים בציבור. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר הסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה.

קריאת התורה: בפסוק (כג,ד) "שור אִיבְךָ", יש להשמיע ברור את ניקוד ה'חיריק' שתחת הו"ד (שלא כמו "כי תצא למלחמה על אִיבְךָ", שם הו"ד ללא חיריק, והבי"ת בסגול).

המולד: ליל חמישי (יום רביעי בלילה) בשעה 8:06-5 חלקים.

מברכים החודש: ראש-חודש אֶדְרָר־ראשון³, ביום

הרביעי וביום החמישי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

אחר התפילה - התוועדות בבית-הכנסת. ובוודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק ההתוועדות או לסדרה באופן כזה שיוכלו המשתתפים בה להמשיך ההתוועדות בסעודת שבת בבתיהם⁴.

כראי שגם הנשים והבנות יסדרו מצידי התוועדות בשבת או במוצאי שבת⁵.

"מרבין בשמחה' צריך להיות גם בחודש אדר-ראשון⁶, אלא שאין זה מגיע לאותו תוקף שיש ל'מרבין בשמחה' בחודש אדר-שני, שבו חוגגים את פורים ממש, 'מי ניסים לישראל' בפועל ממש"⁷.

"...משנכנס אדר מרבין בשמחה: שמחה זו אינה מסובבת בסיבת איזה דבר-מצווה, כי אם מרבין בשמחה, איזה שמחה שתהיה, גם שמחה בענייני הרשות⁸, כי העיקר היא השמחה"⁹.

אה"ע שם.

(4) אג"ק כרך י עמ' ד. וראה גם שם עמ' סא.

(5) שם.

(6) וכן בספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 391 (פתיחת 'צינור' השמחה נעשה עלי-ידי קבלת החלטות טובות וביצוען המיידי, להשתדל בכל האופנים להוסיף ולהרבות בדברים המשמחים, ומוסיף והולך בכל יום בענייני שמחה), אג"ק ח"ה עמ' רמג, חכ"ב עמ' קסט, שיחות קודש תשי"ז עמ' קצז, ועוד.

(7) ליקוטי-שיחות חט"ז עמ' 349 בביאור דברי רש"י (תענית שם ד"ה משנכנס), ונימוקו משום יום זכאי שבחודש זה, ז' אדר, שבו לידת מרע"ה - 'מושעין של ישראל', שהיא שהביאה לישראל את ימי פורים ופסח (כן מביא שם דעות ע"פ הירושלמי, שנס פורים עצמו אירע באדר-ראשון). ומציין שם, שזה דלא כשו"ת שאילת יעבץ ח"ב סי' פח.

(8) נימוקי או"ח סי' תרפו בסופו, ליקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 345.

(9) כל העניין - ליקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.

ז. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

איתא בגמרא⁵²: "כל הקונה עבד עברי כקונה ארון לעצמו".

וכן הוא גם בנוגע להקב"ה כביכול, כמאמר רז"ל⁵³ "צדיק גזור והקב"ה מקיים", "הקב"ה גזור וצדיק מבטל"⁵⁴, ובכלל זה גם הגזירה שגזור ה"עבד עברי"

קידושין כ, א. וש"נ.

(53) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת נט, ב. תנחומא וירא י"ט.

(54) ראה מו"ק טז, ב (וש"נ). תנחומא תבוא א.

- שכבר "כלו כל הקיצין"⁵⁵, ואין על מה להמתין עוד, ובין כך ובין כך "דיו לאבל שיעמוד באבלו"⁵⁶, וכבר צריך להיות קיום היעוד "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'", בגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מהתוועדות שבת פרשת משפטים,

מברכים אדר ראשון, ה'תשכ"א. 'תורת מנחם - התוועדות'

ה'תשכ"א חלק ב (ל), ע' 106-107, 111-116)

(55) סנהדרין צז, ב.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

שלום מזרז את הגאולה

לחטוף ולנצל הזמן שלפני "בשביעית יצא... חינם"

ידוע ש"שש שנים יעבוד" רומז על כללות מעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שנים דהוי עלמא וכפרט במשך זמן הגלות, ו"בשביעית יצא לחופשי חינם" רומז על אלף השביעי, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וכדי שמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות יהיו כדבעי, צריכה העבודה להיות באופן שיוגש בה שהכוונה היא בשביל ש"בשביעית יצא לחופשי חינם", העילוי והשלימות דלעתיד לבוא, שעל ידי זה נעשית העבודה בזמן הגלות בנקל, ובאופן נעלה יותר, מתוך תענוג.

ואם הדברים אמורים בנוגע למעשינו ועבודתינו כל משך זמן הגלות, על אחת כמה וכמה בעמדתנו בסוף זמן הגלות, בסמיכות לאלף השביעי, בזמן שמוסיפים מחול על הקודש ולכמה דעות הרי זה חיוב מן התורה, ועל כל פנים מדרבנן בודאי צריך להיות הוספה מחול על הקודש - בודאי הגיע הזמן שבעבודה עכשיו יהיה נרגש כבר הגילוי דלעתיד לבוא, שעל ידי זה יתוסף גם בעבודה עכשיו באופן נעלה יותר.

ועוד עניין בזה - כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר: כשיבוא משיח "וועט מען זיך כאפן פארן קאָפּ" = יתפסו את הראש באיזה מידה היו יכולים לפעול על ידי העבודה בזמן הגלות! ולכן, כשירעם שנמצאים עתה בסוף זמן הגלות, צריכים לחטוף ולהוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה של זמן הגלות.

(תורת מנחם - התעודות ה'תשי"א חלק א' (ב) ע' 242)

הייתכן שעדיין נמצאים בגלות?!

כיוון שנמצאים ב"זמן השיא" (די העכסטע צייט) של ביאת משיח צדקנו, "הנה זה מלך המשיח) בא", רואים כבר (מעין ו) התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, "ושפט בין הגוים והוכיח עמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'" - על ידי זה שהקב"ה נותן בלב המלכים דאומות העולם ("לב מלכים ושרים ביד ה'") להחליט ולהכריז יחדיו על דבר המעמד ומצב ד"כתתו חרבותם לאתים"...

על-פי האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמיהה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) - הייתכן שבני-ישראל נמצאים עדיין בגלות?!!... עד מתי?!!...

הייתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אומות העולם מכריזים שהגיע הזמן ד"וכתתו חרבותם לאתים" - נמצאים אנו ביום השבת-קודש זה בחוץ-לארץ, במקום להימצא, יחד עם כל בני-ישראל מכל קצווי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר-הקודש ובבית המקדש, מסובכים ל"שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", שעליו ערוכים הלויטן ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר - שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתנית-כוח ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבניין בית-המקדש השלישי!

ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בעניינים שמקרכים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ולכל לראש - בעניין המודגש בפרשת משפטים: "משפטים" - פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון), שעלי-ידי זה באה הגאולה.

(משיחת שבת-קודש פרשת משפטים תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב עמ' 363 ו' 371)

רק שבתו ייתן ורפא ירפא (כא,יט)

אמרו רז"ל (שבת יב), "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", דהיינו שהשבת מביאה עמה רפואה. זהו שרמזו הכתוב: "רק שבתו ייתן" - על-ידי שמירת שבת, "ורפא ירפא" - באה רפואה לאדם.

(תורת לוי'צחק עמ' ס)

עין תחת עין (כא,כד)

ידוע שבשעה שאדם מקדש את אחד מאבריו, הוא עושה אותו "מרכבה" לקדושה העליונה. לדוגמה, מי שמקדש את עיניו, בזה שהוא נשמר מראייה אסורה ומשתמש בהן אך ורק לדברים שבקדושה, עושה מעיניו הגשמיות מרכבה לבחינת "עין" העליונה.

זהו שרמזו הכתוב "עין תחת עין כו", כלומר, שמא עין זו שנחבלה היתה "תחת" ו"מרכבה" לבחינת עין העליונה; לכן גם אנו מחמירים בדינו של החובל, ומחייבים אותו לשלם לנחבל חמישה דברים.

(כתר-שם-טוב דף מב עמ' ד')

וכי יגח שור (כא,כח)

וכי יגח שור: אחד שור ואחד כל בהמה חיה ועוף, אלא שדיבר הכתוב בהווה (רש"י)

מטבע האדם הוא שכאשר מתרחש מאורע בלתי-רגיל, מתקבלת בליבו ההנחה כי המאורע בא מלמעלה; ואילו במאורעות שגרתיים ורגילים מפתהו היצר-הרע לחשוב כי "עולם כמנהגו נוהג".

מלמדנו רש"י ש"דיבר הכתוב בהווה"; כלומר, גם ה"הווה", הדבר המצוי ביותר, אינו בא מה'טבע', אלא מכיוון ש"דיבר הכתוב", מצד עשרה המאמרות שבכתוב, שהם המחיים ומהוים ("הווה" מלשון מהווה) את כל פרטי הנבראים בכל רגע ורגע.

(ליקוטי-שיחות כרך ו עמ' 141)

על כל דבר פשע, על שור, על חמור, על שה, על שלמה, על כל אבידה (כב,ה)

"על כל דבר" - הסיבה לכל דבר בלתי-רצוי (חטאים וכו'), היא, "פשע" - ראשי תיבות פריקות של עול.

ומאין באה לנשמה פריקת-עול זו? ממשך הכתוב ואומר,

"על שור" - זהו יצר-הרע, ששורשו מ"פני שור" שבמרכבה;

"על חמור" - "חמור" רומז לקרירות, כמאמר רז"ל (שבת נג) "חמרא - אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה".

ובנידון-דין הכוונה לקרירות בעסק התורה והמצוות, הוא מקרר את ה"שמש הוי";

"על שה" - הוא עניין "שה פזורה", היינו שהאדם מתאוה לכל; הכול הוא רוצה והכול הוא צריך;

"על שלמה" - כשאדם פוגם בלבושי הנפש שלו - מחשבה, דיבור ומעשה;

"על כל אבידה" - על-ידי זה מאבד האדם את הכול ואינו חש עד היכן הגיעה שפלותו הרוחנית.

(כתר-שם-טוב דף ח עמ' ב)

פרשת משפטים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ...מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות "משפטים" - אלה שהשכל האנושי מחייבן - עלינו לקיימן אך ורק מפני שניתנו לנו מה' בסיני, ולא בגלל ההיגיון והשכל שבהן. זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". והיינו, יש לבסס את הצדק והיושר (דינין) "אצל המקדש" - על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(ליקוטי שיחות כרך ג, עמ' 899)

שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנם (כא,ב)

"שש שנים" - רמז לשית אלפי שנים דהווי עלמא,

"יעבוד" - במשך זמן זה, דהיינו בעולם הזה דווקא, ניתנת לנו הזדמנות לעבוד את ה' על-ידי לימוד תורה וקיום מצוות. על-ידי עבודה זו, "ובשביעית" - באלף השביעי,

"יצא לחופשי חנם" - נשתחרר ונהיה חופשיים מכל ההעלמות וההסתרים בעולם, ונזכה לגילויים הנעלים דלעתיד-לבוא.

(תורה אור משפטים עו,ג)

וכי יזיד איש על רעהו... מעם מזבחי תיקחנו למוות (כא,ד)

בגמרא (יומא פה,א) נאמר: "מעם מזבחי ולא מעל מזבחי (שאם התחיל לעבוד במקדש אינו נלקח לדין עד שישלים את עבודתו)... לא שנו אלא להמית, אבל להחיות, אפילו מעל מזבחי" - שאם ידע ללמד זכות על אדם שנידון בבית-דין להריגה, לוקחים אותו גם באמצע עבודתו, כי פיקוח-נפש רוחה גם את עבודת בית-המקדש.

מכאן הוראה נפלאה בכל הנוגע לעבודת הפצת היהדות. כשם שאפילו כוהן גדול העובד ביום-הכיפורים בקודש-הקודשים, חייב להפסיק את עבודתו לצורך פיקוח-נפש של יהודי אחר, כן הוא גם לגבי פיקוח-נפש רוחני. יש להפסיק ולדחות גם דברים נעלים ביותר כדי להציל יהודים הצלה רוחנית. והדברים הם גם בקשה ותביעה כלפי מעלה - "אלוקיכם כוהן הוא" (סנהדרין לט,א) ועליו לדחות הכול, כביכול, ולעסוק בהצלתם של ישראל.

(משיחת שבת-יקודש פרשת משפטים התשמ"ה. התוועדות תשמ"ה עמ' 1264)

להרבות לומדי ויודעי תורה

שיקול חשוב לגבי בחירת חתן • כאשר נפגשים בשליחות עם רבנים ויודעים לחזור 'מפרשים', הדבר נוגע לכבוד הבעש"ט וכל נשיאי חב"ד • אם היו מדווחים לי על לימוד דפי גמרא ומאמרים בעל פה, התלמיד היה מקבל 'מילה טובה' ומוסיף ללמוד בחיות... • התעסקות בהפצת המעיינות לא על חשבון שגשוג בלימוד

באם אין הדבר כן, או לא כתב בשליחות שלה - אין מקום למענה שלי ותעשה כהרגשה. וכאן הבהיר הרבי פרט מדהים: "אחד הטעמים למענתי הוא - [...] שקדימה לאברך שיהי[ה] עוד יותר למודן מהמדובר שיי'. ביחידות' של אחד מראשי ישיבות חב"ד, דיבר הרבי באריכות אודות לימוד הנגלה של תלמידי התמימים. וכה אמר:

"מכיוון שבחורים נוסעים ל'שליחות המל"ח" =בתקופת הקיץ וחלק מהסדר שנקבע, שבכל מקום צריכים להיכנס למרא דאתרא של המקום ולשוחח בלימוד. הרי אם הרב רואה שמדברים איזה עניין מה'שאגת אריה' וכיוצא בזה (הרבי מנה עוד כמה וכמה ספרים) אזי הוא רואה שעומדים לפניו תלמידי-חכמים, ודבר זה מהווה הצלחה בשליחות. מה-שאין-כן להפך, הרי אז מוציאים לעז ח"ו על הבעש"ט, על המגיד, על אדמו"ר הזקן וכך הלאה עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר".

מעשה בחסיד בראוריין שנשאל על ידי הרבי במהלך 'יחידות' איזו מסכת בחר במסגרת "חלוקת הש"ס". הלה השיב כי בחר במסכת סוטה. הרבי הגיב: עליך לבחור מסכת נוספת כי את מסכת סוטה לומדים (בלאו-הכי) בין פסח לשבועות.

עדיפות לשידוך עם למדן יותר

מעשה בהצעת שידוכין שהוצעה לנערה, והיא התלבטה אם לגשת אליה. אחי הנערה קיבל מענה מהרבי: "להתעניין בשידוכים אחרים". כשכתבה לרבי שקיבלה את המענה הנ"ל, המשיך הרבי וכתב:

ואחר-כך תחליט מה טוב יותר בשבילה... שכנראה ממכתב אחי[ה] ש' יש ספקות לשידוך זה. והרבי הוסיף:

כשעה וחצי יחידות בדברי תורה...

ביומנו של אחד מאנ"ש מפסח שני תשי"ד הוא מתאר את סדרי ה'יחידות' ביום א' בשבוע:
"הסדר ביום א' כך הוא: מאחר וביום זה מרבית העסקים סגורים, ועל-כן פנויים ביום זה יותר מביום אחר, לכן נקבעה אסיפה שבועית של ועד מרכז תומכיתמימים-ליובאוויטש . . . ולפנות ערב בשעה 7:30 נכנסים חברי הוועד למסדר דו"ח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובסיימם את מסירת הדו"ח מתחילה הכניסה ל"יחידות" . . . הפעם לא נכנסו הרבה אנשים, כעשרה או יותר. אבל היו כאלו שהתעכבו שעות . . . גם בני תורה ראשי ישיבות, להתדבר בדברי תורה, וה'יחידות' בדברי תורה - ערכה כשעה וחצי. ועוד אמר [=אותו תלמיד-חכם] בצאתו שכ"ק אד"ש אמר לו, שהיום מכיוון שמחכים עלי'כן יקצר, והבטיחו להיכנס אחר חגי השבועות [=להמשיך בשיחה]."
במענה לבחור-אברך שכתב לרבי על "אי התמדתו בלימודו בתורת הנגלה כו", כתב הרבי באופן חד משמעי (אגרות קודש כרך ט' עמ' סא):
ידוע עד כמה הקפידו רבותינו נשיאנו הקדושים על השקידה בלימוד הנגלה, וכבר אמרו רז"ל יענת ולא מצאת אל תאמין ובמילא בידו הדבר שאם רק ירצה באמת ללמוד בשקידה וגם יצליח.

והרבי ממשיך:

מובן אשר אחרי ההפסק בזה כל ההתחלות קשות, אבל מומן לזמן יהיה לו זה בנקל יותר ובלבד שישתדל בזה אליבא דנפשיה.
ובהתועדות אחרון של פסח תשל"ו קבע הרבי (ליקוטי שיחות' כרך יד עמ' 322):
עיקר עניינו של התלמיד הוא לימוד התורה; ואי אפשר לו להצליח בלימוד התורה כי אם עלידי היגיעה, וכמאמר רז"ל "יגיעתי ומצאתי תאמין": באם אינו מתייעב בתורה (יגיעה אמיתית - לימוד יותר מרגילותו, היפך טבעו) - גם אם מדייק בשמירת זמני הלימוד - אי אפשר לו להצליח בלימודו...

לתת לתלמיד הרגשה שמחשיבים את הצלחתו

בהזדמנות אחת (שבת-קודש פרשת חוקת-בלק תשכ"ט) הזכיר הרבי בכאב לב מדוע אינו מקבל דיווחים על אותם בחורים הבקאים במאות דפי גמרא בעל-פה ועל-דרך-זה עשרות מאמרי חסידות בעל-פה!
הרבי המשיך:

אינני חושב שאין בין הבחורים רבים כאלה - אלא שלמרבחהפליאה אין ההנהלה של המוסדות מדווחת עלי'כן; אילו היו כותבים לי - היה זוכה למילה טובה (של עידוד), והדבר היה מוסיף חיות בלימוד; אולם מאחר ואין איש מדווח על כך, אין התלמיד שומע מאומה - סבור הוא שהדבר אינו מעניין אף אחד וחושב "מהיכא תיתי" - ואז אם הבחור הוא כזה בעל מרה-שחורה, ימשיך בלימודיו הלאה (גם כשלא שמע מילת עידוד), אך אם הוא אינו כזה - עלול הוא להתחיל לעסוק בעניינים אחרים!...
עוד אמר הרבי:

כנראה שהסיבה שלא כותבים לי, כי חוששים שהבחור יקבל מזה ישות, דבר שהיו נמנעים ממנו בליובאוויטש. פעם היה בחור מותגאה במספר דפי הגמרא השגורים בפיו ובעשרות מאמרי חסידות החקוקים במוחו ולבו; והיום חוששים לישות!...

מאה ואחד דפי גמרא ועשרה מאמרי חסידות

בהמשך לכך הורה הרבי שהתלמידים בשיבות יחזרו על-פה מאה דפי גמרא ועשרה מאמרי חסידות.
כשנשאל אם הכוונה לחזרה עם התיבות או רק העניינים, כתב הרבי (ליקוטי שיחות' כרך ח"י עמ' 440):

ידעת העניינים עלי פי הסדר שבהגמרא והמאמרים, מלבד יחידים שבקלות אצלם בעל-פה עם התיבות.
כשהודיעו לרבי על תחילת החזרה "כמאה

דפים" הוסיף הרבי (שם) "ואחד". כלומר: 101 דפים, וציין כמקור:
וכמו שנתבאר בלקוטי תורה פרשת ראה (כב,ג) דגם עתה מעלה דק"א [=101].

מה עיקר עיסוקו של תלמיד?

מחד דרש הרבי מהתלמידים להקדיש מזמנם להפצת היהדות ולהפצת המעיינות. עם זה קבע בנחרצות כי לא רק בעת הלימוד על התלמיד להיות מונח בו לגמרי ולא לחשוב אודות שום עניין אחר ("ולא שיחשוב מתי הוא יוכל כבר לעסוק בהפצת המעיינות, או שבשעה שרואה "טנק" = המבצעים; המצוות), רץ הוא מיד ל"טנק" - (שיחת ש"פ במדבר תשל"ו. 'שיחות-קודש' תשל"ו כרך ב' עמ' 237) אלא "אפילו בשעה שעוסק הוא בהפצה עליו לדעת שעיקר עניינו ודעתו הוא בלימוד התורה" - שיחת אחרון של פסח תשל"ו (שם עמ' 81).
במקום אחר מבהיר הרבי נקודה מורכבת זו באופן ברור, וכך כתב ב"ט בסיוון תשי"ב ('אגרות

הקודש' כרך ו' עמ' קלא):

נהנתי לקרות במכתבם, אשר שולחים תלמידים לקחת חלק בעסקנות חב"ד, וביחוד בהפצת המעיינות חוצה. ובטח גם להבא יושיכו בזה, כמוכן אשר התלמידים ידעו, אשר תפקידם ושליחותם היא ללמוד תורה, תורת הנגלה ותורת החסידות, אלא שמפני צורך השעה ופיקוח נפשות ממש, כוכרחים להקדיש מזמנם ולהתעסק בהצלת נפשות, והלב צריך לכאוב להם על כך.

במכתב ממשיך הרבי, כי על הצוות החינוכי להבהיר ולחדד נקודה זו לתלמידים, אשר עובדת עסקנותם אינה מעניינם ותכליתם - "לולא דרישת הזמן דעקבתא דעקבתא דמשיחא".

וכשבחור תלמיד ישיבת תומכי תמימים הכניס לרבי דו"ח על פעילותו במבצעי המצוות - נענה על ידי הרבי:

בכ[ל] הנ[זכר] ל[עיל] - אין מזכיר כלל - הלומד בהתמדה ושקידה, כמה דפי' גמרא למד, מאמרי חסידות וכו'!?